

суміжних питань": за ред. Б. Магнуссона та У. Ернемарка: переклад другого видання 2014 р. – К.: ТОВ "Юрка Любченка", 2016. - 92 с

УДК 374.7:37.014.543(100)

Вороніна В. В., Золотарьов А. П., здобувачі вищої освіти*
Державний біотехнологічний університет
e-mail: apz_2013@ukr.net

ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ У ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Освіта дорослих є важливим елементом освітньої системи багатьох країн, оскільки вона забезпечує можливість безперервного навчання і розвитку навичок для всіх вікових груп. У провідних країнах світу, таких як США, Німеччина, Японія, Швеція та Велика Британія, освіта дорослих розвивається як засіб підвищення професійної кваліфікації, інтеграції у суспільство та сприяння соціальній згуртованості. Досвід цих країн може стати цінним прикладом для розвитку освіти дорослих в інших регіонах. Освіта дорослих у США є одним із пріоритетів державної політики в галузі освіти. Основними напрямками є професійна підготовка, підвищення кваліфікації та розвиток базових навичок, таких як читання і цифрова грамотність. У США існує велика кількість програм для дорослих, що включають курси з основних професійних навичок, мови та комп'ютерної грамотності, що дозволяє широким верствам населення підвищувати свій рівень освіти [1-3]. Державна підтримка таких програм здійснюється через місцеві навчальні центри, які часто пропонують безкоштовні або доступні за вартістю курси. Також існують численні некомерційні організації, які надають освітні послуги для соціально вразливих груп, включаючи безробітних, мігрантів та осіб з обмеженими можливостями. В Японії освіта дорослих зосереджена на розвитку професійних і культурних компетенцій, які мають велике значення для японського суспільства. Держава та великі корпорації активно підтримують програми для дорослих, що дозволяє працівникам підвищувати свій професійний рівень у швидко змінюваних умовах. Однією з особливостей японської системи є великий акцент на культурній освіті, що сприяє збереженню національної ідентичності та формуванню соціальної єдності. Японія також активно розвиває програми для літніх людей, які спрямовані на збереження їхньої активності та підтримку здоров'я. Ці програми включають заняття спортом, курси з основ здорового способу життя та різні культурні заходи, що сприяє довготривалому соціальному залученню літніх громадян.

Швеція має одну з найбільш розвинених систем громадської освіти, де значна увага приділяється навчанню дорослих. *Folkbildning*, або народна освіта, сприяє підвищенню рівня знань серед населення і забезпечує доступ до освіти

*Науковий керівник – Новікова В. С., канд. пед. наук, доцент

для всіх вікових груп. Шведська система народної освіти фінансується урядом і пропонує різноманітні курси з громадянської освіти, соціальної інтеграції та професійного розвитку [4,5]. Швеція також розвиває освітні програми для іммігрантів, що допомагає новим жителям країни швидше інтегруватися у суспільство. Мовні курси, заняття з ознайомлення з місцевою культурою та історією є важливими компонентами цих програм, які забезпечують успішну адаптацію і сприяють соціальній єдності [6].

Велика Британія також активно розвиває систему освіти для дорослих, зокрема через державні та приватні ініціативи, спрямовані на підвищення професійної підготовки та цифрової грамотності. National Citizen Service пропонує широкий спектр освітніх програм для молоді та дорослих, які зосереджені на волонтерській діяльності та розвитку особистісних якостей. Ця організація забезпечує доступ до навчання для соціально вразливих груп, що сприяє їхній інтеграції та формуванню активної громадянської позиції. Крім того, Велика Британія підтримує цифрову освіту через різні платформи, такі як FutureLearn, що пропонує курси з комп'ютерної грамотності, програмування та інших сучасних навичок. Це сприяє зростанню цифрової грамотності та дає можливість дорослим адаптуватися до вимог сучасного суспільства.

Порівняльний аналіз освіти дорослих у провідних країнах показує, що кожна з них розвиває унікальні моделі, орієнтовані на конкретні соціальні та економічні потреби. Освіта дорослих у США фокусується на розвитку базових навичок та цифрової грамотності, тоді як Німеччина робить акцент на дуальній системі та інтеграції іммігрантів. Японія зосереджується на професійному і культурному розвитку, Швеція — на соціальній інтеграції та доступі до знань для всіх вікових груп, а Велика Британія активно підтримує цифрову освіту. Цей досвід може стати корисним для вдосконалення освіти дорослих в інших країнах, зокрема в Україні, де розвиток такої системи може сприяти соціальному та економічному розвитку.

Список літератури:

1. Ковальчук Л.О. Система освіти зарубіжних країн: навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 136 с.
2. Пономарьова М.С., Золотарьова С. А., Засядьков А. О. Порівняльний аналіз освітнього процесу вищої школи Швеції та України. Вісник науки та освіти. № 1(19) (2024). С. 1174-1191. [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-1\(19\)-1174-1191](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-1(19)-1174-1191)
3. Пономарьова М., Євсюков О., Золотарьова С. Розвиток та перспективи професійної освіти у сільському господарстві / Наукові інновації та передові технології. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11\(25\)-507-517](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11(25)-507-517)
4. Пономарьова М.С. Должикова І.С., Маршуба І.О. Професійна освіта – це вибір успіху в оновленні бізнес- простору «Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення», матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. 2022. БАТІ. Бережани. С. 152-154
5. Сігаєва Л.Є. Розвиток освіти дорослих в Україні (друга половина ХХ –початок ХХІ ст.): [монографія] / за ред. С.О. Сисоєвої]. К.: ТОВ «ЕКМО», 2010. 418 с.

б. Боярська-Хоменко А. Нормативно-правове забезпечення освіти дорослих у країнах Європейського Союзу. Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: Педагогічні науки). Випуск № 3-4 (56-57), 2018. С. 105-110

УДК 635.657:631. 559(477.5)

Воропай Ю. В., канд. с.-г. наук, **Чигрин О. В.**, канд. с.-г. наук, доцент
Державний біотехнологічний університет
e-mail: voropay.julya@gmail.com, chigrinolga@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ НУТУ ЗАЛЕЖНО ВІД НОРМ ВИСІВУ ТА СПОСОБІВ СІВБИ В УМОВАХ СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Cicerarietinum – цінна продовольча та кормова культура, насіння якого містить 25–30 % білка, 50–60 % БЕР, 4–5 % жиру, 3–5 % золи. За смаковими якостями насіння нуту близьке до гороху. Вирощують культуру в багатьох країнах світу на площі близько 14 млн га. В Україні посівна площа не значна, проте висока посухостійкість, невимогливість до ґрунтів, незначна пошкоджуваність зерноїдом, придатність до механізованого збирання роблять культуру нуту особливо цінною в регіонах дефіциту вологозабезпечення, де інші бобові культури різко знижують рівень врожайності [1]. Важливим є і досить висока вартість зерна нуту на зовнішньому ринку (50 тис. грн/т), що робить його перспективним в плані реалізації продукції [2]. Одним із факторів збільшення продуктивності рослин нуту є вдосконалення елементів технології вирощування, а саме підбір оптимальних варіантів поєднання норм висіву насіння та способів сівби [3].

Метою досліджень було встановлення впливу норм висіву та способів сівби на продуктивність рослин нуту сорту Лара в умовах Східного Лісостепу України.

Дослідження проводили на базі ННВЦ «Дослідне поле» Державного біотехнологічного університету в 2023–2024 рр. Ґрунт дослідних ділянок чорнозем звичайний середньогумусний глибокий важкосуглинковий. Має грудкувато-зернисту структуру, добре забезпечений макроелементами, вміст гумусу в орному шарі в середньому становить 4,6 %, гідролізованого азоту – 116 мг на 1 кг ґрунту, рухомих форм фосфору і калію – 13,8 мг і 10,3 мг на 100 г ґрунту відповідно. Реакція ґрунтового розчину нейтральна та слабокисла (рН – 6,45–7,35) [4].

Двофакторний польовий дослід було поставлено за повною факторіальною схемою відповідно до загальноприйнятої методики. Ділянками першого порядку (*фактор А*) були два способи сівби – рядковий із міжряддям 15 см і широкорядний з міжряддям 45 см. Ділянками другого порядку (*фактор В*) виступали п'ять норм висіву насіння: 500; 600; 700; 800 і 900 тис. шт./га. Досліди проводили з сортом нуту Лара [5]. Сорт нуту Лара внесений в